

Pandemi Sürecinde Yanlış Bilgi Sorunu:
**Yanlış Bilgi, Haber Tüketimi ve
Teyit Etme Davranışları**

Temmuz 2020

teyit

Tandans
VERİ BİLİM DANIŞMANLIĞI
DATA SCIENCE CONSULTING

Araştırma:

Türkiye’de bilgi ekosistemi pandemiden nasıl etkilendi?

Covid-19 pandemisinin bilgi ekosisteminde etkisini Teyit olarak salgının ilk günlerinden itibaren yakından takip etmeye çalıştık. Yeni koronavirüse ve bu virüsün tetiklediği hastalığa ilişkin iddiaları, kritik oldukları için izlediğimiz metodoloji dahilinde önceliklendirdik. Ağustos 2020 itibariyle Teyit’in internet sitesinde #koronavirüs etiketi taşıyan 200’ün üzerinde içerik var. Ekosistemi yanlış bilgiden, elimizden geldiğince arındırma çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Daha önce benzer bir salgın deneyimlememiş nesiller için Covid-19 pandemisinin belirsizlik hissi yarattığını ifade etmek yanlış sayılmaz. Kısa vadeli planlarımızın boşa düşmesi ve uzun vadede bir program çizmekte zorlanmamızın muhakkak ki psikolojik etkileri var. Gözümüzle göremediğimiz bir tehlike olarak aramızda dolaşan virüsün, bizi bir anlam arayışına sürüklediği de gerçek. “Virüs neden ortaya çıktı? Virüsten nasıl korunabiliriz? Bu salgın ne zaman sona erecek?” gibi sorularımızın temelinde, belirsizliği giderme ve stres kaynaklarını ortadan kaldırma güdümüz olabilir.

Burada endişe duyduğumuz bir kısayol devreye giriyor: Yanıtları “yanlış yerde arama” veya farklı bir kanaldan “yanlış yanıtı ediniş benimseme” hali. Komplo teorileri, anlamlandırmakta güçlük çektiğimiz olgular için “makul görünen” bir çerçeve sunuyor. Farklı türlerdeki yanlış bilgiler, virüsle ilgili bir anlatı kurarken, temelde yorucu stressörleri bastırmaya çalışıyor. Gerçeklerle olan ilişkimiz muğlaklaşırken kendimizi “iyi” hissediyoruz. Öte yandan benimsediğimiz yanlış bilgiler, kimi zaman hayati olabiliyor. Hatırlarsanız salgının ilk zamanlarındaki “alkol tüketiminin koronavirüsten koruduğu” iddiaları hayli can almıştı.

Teyit olarak bu perspektifle Türkiye’de bilgi ekosisteminin pandemiden nasıl etkilendiğini merak ediyorduk. Tandans Veri Bilim Danışmanlığı ile Temmuz 2020’de gerçekleştirdiğimiz “Pandemi Sürecinde Yanlış Bilgi Sorunu: Yanlış Bilgi, Haber Tüketimi ve Teyit Etme Davranışları” başlıklı araştırma, bu soruya yanıt arıyor. **Türkiye genelini** temsil edecek şekilde **tesadüfi örneklem yöntemi** kullanılarak seçilen **bin 25 internet kullanıcısı** ile yaptığımız çalışmada, Teyit’te edindiğimiz izlenimlerin bireylerin tutumlarıyla ne denli örtüştüğünü anlamaya gayret gösterdik. Yanlış bilginin kaynağı olarak işaret edilen araçların neler olduğunu görmeye; yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi ve sosyoekonomik durum gibi değişkenlerin yanlış bilgiye maruz kalma veya inanmada etkisini tespit etmeye çalıştık. Bireylerin haber tüketimi ve bilgiyi teyit etme davranışında pandemi sürecinde herhangi bir değişim olup olmadığını yakalamak da değerliydi.